

MINNESHÄFTET

En handbok om stöd och service
för personer med minnesjukdom
och deras närstående

Muistiliitto
Minnesförbundet

LÄTTLÄST

Bearbetning till lättläst Riitta Suominen,
översättsättning och bearbetning Maria Österlund

Informationen i den här guiden grundar sig
på lagstiftning från år 2019 och på tillgänglig praxis.
Materialet har uppdaterats år 2021.

BRUKSANVISNING

Det här är ett Minneshäfte.
Minneshäftet berättar om förmåner och stöd
som du kan få.

Vi berättar alltid om förmåner och stöd
på första sidan.

På sidan bredvid berättar vi om var du kan ansöka
om stödet och vilken lag det grundar sig på.

Läs om vad stödet kan erbjuda dig.

FPA sidan 4–11

DIN HEMKOMMUN sidan 12–21

JURIDIK sidan 22–31

KAMRATSTÖD sidan 32–37

VÅRDBIDRAG FÖR PENSIONSMTAGARE

Du kan få vårdbidrag för att kunna bo hemma i ditt eget hem. Med bidraget betalar du för hemvården.

Fyll i en ansökan om vårdbidrag. I ansökan ska du skriva på vilket sätt din sjukdom gör det svårt för dig. Du ska också berätta vilken slags hjälp du behöver. Du ska räkna ut och berätta hur mycket hjälpen kostar.

När du behöver mera hjälp ska du göra en ny ansökan.

Dina inkomster eller din förmögenhet påverkar inte vårdbidraget.

Förutom själva ansökan ska du också skicka med ett C- eller stort B-läkarutlåtande. Läkarutlåtandet får vara högst 6 månader gammalt.

Tilläggsuppgifter

ANSÖKAN:

Vårdbidrag för pensionstagare/Handikappbidrag
för personer över 16 år EV 256r

www.fpa.fi

><https://www.kela.fi/web/sv/pensionär>

>stöd för pensionärer

ANPASSNINGSTRÄNING

På en anpassningskurs får man lära sig att leva med en sjukdom eller funktionsnedsättning. Sök till kursen tillsammans med din man eller fru, ditt barn eller din vän. Kursen kostar ingenting och FPA ersätter dina resekostnader.

Du kan söka till kursen om du har en lindrig minnessjukdom, om du har minst 18 MMSE-poäng.

Anpassningskurser ordnas för följande målgrupper: personer under 68 år och personer över 68 år.

För ansökan behöver du ett B-läkarutlåtande som är mindre än ett halvt år gammalt, eller en motsvarande utredning.

Det finns också kurser för anhörigvårdare.

Tilläggsuppgifter

ANSÖKAN: Rehabilitering enligt prövning KU 132 r

www.kela.fi

>FPA/privatpersoner/rehabilitering

>rehabilitering- och anpassningskurser

>rehabilitering

Du kan gå till FPA:s webb och söka på orden
minnessjukdom eller anhörigvårdare.

ERSÄTTNING FÖR MEDICINER OCH ÅRSSJÄLVRISK

Du får FPA-ersättning för läkemedel, alltså mediciner. En del mediciner ersätts automatiskt. För en del mediciner krävs ett B-utlåtande av en läkare.

Man får ersättning efter att man först själv har betalat minst 50 euro (gällde för år 2021) för mediciner. Det kallas självrisk.

Det finns också något som kallas årssjälvrisk, eller takbelopp. År 2021 var det beloppet 579,78 euro. När du har betalat den summan för dina mediciner under ett år börjar du få största delen av dina mediciner för bara 2,50 euro.

Det här takbeloppet ändrar varje år. Du kan kolla beloppet på FPA:s webb.

Tilläggsuppgifter

Du kan få mera uppgifter på ditt apotek och hos FPA.

www.fpa.fi

>privatpersoner>läkemedelsersättningar

BOSTADSBIDRAG FÖR PENSIONSTAGARE

Du kan få bostadsbidrag

1. om du bor i Finland och
2. om du har små inkomster.

Du kan få bidrag till en hyresbostad eller en bostad du äger.

Fyll i ansökan.

Med ansökan ska du också skicka en kopia av ditt hyresavtal och ett kvitto som visar att du har betalat hyra eller bostadsvederlag. Ta reda på hur mycket du själv och din man eller fru förtjänar och er egendom, skulder och räntor på skulder.

Om du inte får bostadsbidrag för pensionstagare kan du ansöka om allmänt bostadsbidrag.

Tilläggsuppgifter

ANSÖKNINGAR:

Bostadsbidrag för pensionstagare (AE 1r)

Allmänt bostadsbidrag (AT 1r)

www.kela.fi

>privatpersoner>pensionärer

>bostadsbidrag för pensionstagare

www.kela.fi

>privatpersoner>stöd för boende

>allmänt bostadsstöd

BEDÖMNING AV SERVICEBEHOVET

Kommunen ska utreda hur man kan hjälpa dig att bo självständigt.

Det är din hemkommun som bedömer servicebehovet.

Förbered dig i förväg och skriv upp saker du behöver hjälp med.

Det kan till exempel vara:

- att laga mat och äta
- hobbyer
- att uträtta ärenden
- hjälpmedel
- besök

Alla dina behov skrivs upp i din vårdplan.

Tilläggsuppgifter

Socialvårdslagen
(30.12.2014/1301)

Lagen om stödande av den äldre befolkningens
funktionsförmåga och om social- och
hälsovårdstjänster för äldre (28.12.2012/980)

Handbok om funktionshinderservice
www.thl.fi

>publikationer >elektroniska handböcker
>handbok för funktionshinderservice

STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Det är vanligt att en anhörig sköter en person hemma. Det är bra att göra ett avtal med kommunen om närståendevården. Då får närståendevårdaren stöd för vården.

Stödet innehåller de serviceformer den sjuka och vårdbehövande behöver. Närståendevårdaren får också en ekonomisk ersättning, 2-3 lediga dagar i månaden och stöd i sitt vårdarbete.

Man kan få stöd för en kort eller en längre tid. Närståendevårdaren behöver inte bo med personen som behöver vård.

Man kan ansöka om stöd i den vårdbehövandes hemkommun. Det är en sakkunnig som jobbar för kommunen som bedömer vårdbehovet. Om personen bara behöver hemvård eller hjälp med att uträtta ärenden får man inte stöd för närståendevård.

Stödet beviljas enligt hur mycket hemkommunen har råd att betala.

Tilläggsuppgifter

Lagen om stöd för närståendevård
(2.12.2005/937)

Diskussionsforum

www.tukinet.net

>muisti- ja muistisairaudet keskusteluryhmä
(finskspråkig diskussionsgrupp)

www.omaishoitajat.fi

Minnesförbundet kamratstöd (Vertaislinja)

0800 9 6000

Varje dag klockan 17–21

(avgiftsfri, service på finska)

Närståendevårdarnas förbunds telefonrådgivning

020 7806 599

Må–to kl. 9–15 (service på finska)

(Samtalet kostar 8,35 cent/samtal + 8,83 cent/minut från
fast telefon och 8,35 cent/samtal + 22,32 cent/minut med
mobiltelefon.)

FÄRDTJÄNST

Du har rätt till färdtjänst om du inte kan använda kollektiva trafikmedel. Då får du använda taxi eller invataxi till nedsatt pris. Du betalar lika mycket som det kostar att åka buss eller tåg.

När du ansöker om färdtjänst ska du skicka ett läkarintyg med din ansökan.

Kommunen måste ordna åtminstone 18 resor per månad. Resorna är avsedda för att uträtta ärenden och för rekreation.

När du far till hälsocentralen, sjukhuset eller till rehabilitering måste du använda FPA-taxi.

Färdtjänstens taxi beställer du i förväg från ett skilt telefonnummer. Du hittar telefonnumret på FPA:s webb.

Tilläggsuppgifter

Socialvårdslag
(30.12.2014/1301)

Lag om service och stöd på grund av handikapp
(3.4.1987/380)

Förordning om service och stöd
på grund av handikapp
(18.9.1987/759)

Handbok om funktionshindersservice
www.thl.fi
>publikationer >elektroniska handböcker
>handbok om funktionshindersservice

www.kela.fi/fpa.fi
>privatpersoner > sjuk
>ersättning för resekostnader

PERSONLIG ASSISTANS

Du kan få personlig assistans om du på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan göra vanliga saker.

Du kan alltså få en person som hjälper dig

- med vardagliga sysslor
- med hobbyer
- med att vara delaktig
- med att träffa människor.

Assistenten är inte en vårdare, men små vårdtjänster kan vara en del av hans eller hennes arbete.

Du kan ansöka om personlig assistans hos din hemkommun.

Beslutet om du får assistans eller inte fattas beroende på hur bra eller dåligt du klarar dig i vardagen.

Om du inte är nöjd med kommunens beslut kan du överklaga beslutet.

Tilläggsuppgifter

Lag om service och stöd på grund av handikapp
(3.4.1987/380)

Förordning om service och stöd på grund av
handikapp
(18.9.1987/759)

Handbok om funktionshindersservice
www.thl.fi
>publikationer >elektroniska handböcker
>handbok om funktionshindersservice

HJÄLPMEDEL OCH VÅRDARTIKLAR

Rätta hjälpmedel gör ditt dagliga liv lättare. Rollator och krycka är exempel på hjälpmedel som hjälper dig att röra dig. I din vardag kan armstöd och en förhöjning till toalettstolen vara till hjälp.

Du kan få låna hjälpmedel gratis. Du kan be om hjälpmedel när kommunens anställda kommer till dig för att se hur stort behov av hjälp du har. Också en fysioterapeut kan ge råd om hjälpmedel.

Du kan också få vårdartiklar av kommunen om din sjukdom har varat i tre månader. Exempel på vårdartiklar är teststickor för att mäta blodsockret, blöjor och stomiprodukter. Du får så mycket vårdartiklar du behöver. Det är inte tillåtet att begränsa mängden vårdartiklar.

Tilläggsuppgifter

Hälsa- och sjukvårdslag
(1326/2010)

Handbok om funktionshindersservice

www.thl.fi

>publikationer >elektroniska handböcker

>handbok för funktionshindersservice

www.rehabiliteringshuset.fi

(www.kuntoutumistalo.fi)

www.stm.fi/svenska (social- och
hälsovårdsministeriet)

>medicinsk rehabilitering

>hjälpmedelsservice

LIVSTESTAMENTE

Du kan göra upp ett livstestamente (kallas också vårdtestamente eller vårdvilja).
Skriv vilken vård du vill ha om du blir allvarligt sjuk.
Det är bra att göra upp ett livstestamente medan man är frisk och kan berätta hur man vill ha det.

Bara en människa som förstår vad ett livstestamente är kan göra upp ett sådant.

Du kan göra upp ditt livstestamente med egna ord, men det är bra att ha livstestamentet nedskrivet på papper.

Vårdare måste följa livstestamentet.
I det här testamentet kan du skriva många saker om hur du vill bli vårdad.
Du kan också bestämma vem som får bestämma för dig när du inte längre kan göra det själv.
Du kan också bestämma vem som får veta hur du mår och vilka sjukdomar du har.

Tilläggsuppgifter

www.muistiliitto.fi/sv

>förmåner och rättigheter >vårdvilja

Minnesförbundet har en egen blankett för "min vårdvilja" (även på svenska), den kan beställas via nätbutiken.

Även Institutet för hälsa och välfärd har en blankett för livstestamente på sina sidor.

Också på Parkinsonförbundets sidor finns svenskspråkig information om vårdvilja/livstestamente.

Centralförbundet för de gamlas väl ry,

Gardera dig för ålderdomen

vtkl.fi > toiminta > vanhuuteen varautuminen (på finska)

Du kan spara ditt livstestamente på Dina kanta-sidor.

www.kanta.fi/svenska

>Mina Kanta-sidor >livstestamente

Man får individuellt avgöra om en person förstår tillräckligt för att kunna göra upp ett livstestamente. Vid behov kan man be en läkare om ett utlåtande.

INTRESSEBEVAKNINGSFULLMAKT

Du kan ge någon närstående rätt att sköta dina ärenden när du inte längre kan göra det själv.

Det kan du göra med en intressebevakningsfullmakt.

Det är bra att göra upp en intressebevakningsfullmakt medan du är frisk eller nyss har fått en allvarlig sjukdom.

Du måste förstå vad det betyder att ge någon en sådan fullmakt.

Intressebevakningsfullmakten ska göras skriftligt.

Den ska undertecknas när två vittnen, alltså personer, är närvarande. Ingen nära släkting får vara vittne.

Du kan ge någon närstående rätt att sköta dina ekonomiska eller andra personliga ärenden.

Intressebevakningen börjar gälla när du är så sjuk att du inte längre kan sköta dina ärenden.

Intressebevakningen träder i kraft när magistraten har fastställt den. Förutom fullmakten ska också en läkares utlåtande lämnas in till magistraten.

Tilläggsuppgifter

Lag om intressebevakningsfullmakt
(25.5.2007/648)

www.muistiliitto.fi/svenska >förmåner och rättigheter

Hur tryggar jag att min vilja blir respekterad?
En handbok i att förbereda sig juridiskt
Sumut.fi >beställ material
>Hur tryggar jag att min vilja blir respekterad?
(Suomen muistiasiantuntijat ry)

Centralförbundet för de gamlas väl ry,
Gardera dig för ålderdomen
vtkl.fi > toiminta > vanhuuteen varautuminen (på finska)
dvv.fi/svenska
(Från början av år 2020 blev magistraterna en del av
nya Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata)

Man utreder individuellt om personen
förstår tillräckligt bra. Man kan också be
om ett utlåtande av en läkare.

www.suomi.fi/svenska
Skriv i sökfältet: "läkarutlåtande om förmågan att företa
rättshandlingar"

KONTOARRANGEMANG

Du kan låta en närstående sköta dina bankärenden. Det här är nödvändigt om du på grund av sjukdom inte själv kan sköta de här ärendena.

Då kan du ge din närstående användningsrätt till ditt konto. Då kan hon eller han ta ut och sätta in pengar på kontot.

Ni kan komma överens om hur kontot får användas. Använder ni alltid kontot tillsammans eller kan både du och din närstående också använda kontot ensam.

Man får inte överlåta sina nätbankskoder till en annan person.

Koderna motsvarar en underskrift.

Om din närstående sköter dina bankärenden i nätbanken ska hon eller han använda sina egna koder.

Man kommer överens om användningsrätten med banken. När avtalet görs måste du förstå vad det här innebär.

Tilläggsuppgifter

Du kan be om mera information av din egen bank.

Det bedöms enskilt om personen förstår tillräckligt.
Man kan be om ett utlåtande av läkaren.

FULLMAKT

Du kan också ge en närstående person fullmakt så att hon eller han kan sköta dina ärenden.

Du kan ge personen en öppen fullmakt för att sköta ärenden eller en detaljerad fullmakt särskilt för vissa ärenden.

Följande ärenden kräver detaljerade fullmakter:

- bankärenden
- FPA-ärenden
- försäljning av fastighet.

En fullmakt kan vara skriven med egna ord och den behöver inte heller registreras. Fullmakten träder i kraft när den undertecknas.

Den som ger fullmakten måste ändå förstå innehållet och betydelsen av fullmakten. Den som ger fullmakten måste också kunna övervaka hur den används.

Tilläggsuppgifter

www.kela.fi/svenska

>privatpersoner >bra att veta

>privatpersoner >kundservice >för någon annan

Man bedömer individuellt
om personen förstår tillräckligt bra.
Man kan också be en läkare om ett utlåtande.

FÖRORDNANDE AV INTRESSEBEVAKARE

Om man inte kan ordna saker genom kontoarrangemang, med fullmakt eller intressebevakningsfullmakt måste en intressebevakare förordnas.

Intressebevakarens uppgifter kan vara att

- sköta ekonomiska ärenden
- sköta personliga ärenden
- föra personens talan i domstol eller hos myndigheter.

Man kan själv anhålla om att få en intressebevakare. För att göra ansökan krävs det att man förstår saken. En annan person kan också göra ansökan eller anmäla att en intressebevakare behövs.

Ansökan ska göras hos magistraten. Magistraten fattar beslut om personen själv har gjort ansökan. I andra fall gör magistraten en ansökan till tingsrätten.

En lämplig person utses till intressebevakare. Magistraten övervakar att intressebevakaren sköter sitt uppdrag.

Tilläggsuppgifter

Lagen om förmyndarverksamhet
(1.4.1999/442)

www.muistiliitto.fi
>förmåner och rättigheter
(I intressebevakningsärenden
ger Magistraten anvisningar)

dvw.fi
(Från början av år 2020 blev magistraterna en del av
nya Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata)

Också en person som har fått en intressebevakare har rätt att fatta juridiska beslut. Det är ovanligt att man begränsar handlingsbehörigheten och att den personen inte har rätt att förfoga över viss egendom eller att personen omyndigförklaras. Om dessa åtgärder fattas särskilda beslut i domstol.

DAGVERKSAMHET

Dagverksamhet är ledd gruppverksamhet. Den stöder hantering av vardagen hemma.

Gruppledaren planerar verksamheten så att den passar för alla deltagare. Verksamhet, måltider och hälsovård hör till dagsprogrammet. Ofta ordnas också transport.

Den här typens verksamhet kostar ofta. Det kan också hända att man får en servicesedel att använda till detta. Det är hemkommunens tjänster för äldre som beviljar servicesedlar.

Också organisationer och minnesföreningar ordnar olika slags gruppverksamheter.

SEMESTERSTÖD

Du kan ansöka om semesterstöd för dig och din närstående. Semester med stöd ordnas av olika organisationer. Svenska semesterförbundet i Finland ordnar svenskspråkiga semestrar.

På semestern kan du vila upp dig och få kamratstöd. Semestern ordnas ofta på en badinrättning eller ett hälsocenter. På plats finns personal och kanske någon som jobbar för Minnesförbundet. Det är ändå personen som är på semester eller den närstående som har ansvar för säkerhet och välmående.

Din ekonomiska och sociala situation och din hälsa påverkar om du får semesterstöd. När man fattar beslut beaktar man både din och din makes inkomster och utgifter, livssituation och om ni tidigare har fått semesterstöd. Det finns ingen åldersgräns eller krav på minnespoäng för att få semesterstöd.

Du kan få semesterstöd högst vartannat år. Självrisken, alltså det du måste betala själv, är 20 euro per person och dygn. Du kan ansöka om semesterstöd fastän du får FPA-rehabilitering.

Tilläggsuppgifter

ANSÖKAN:
www.mtlh.fi/sv
> gör ansökan

www.semester.fi
(Svenska semesterförbundet i Finland rf)

Också andra semesterarrangörer
ordnar semester med stöd:
www.lomajarjestot.fi

MINNESFÖRENING

Minnesförbundet erbjuder verksamhet för personer med minnessjukdom och deras närstående.

Det är bra att upprätthålla människorelationer trots sjukdom.

Minnesförbundet har 43 medlemsföreningar.

De har en verksamhet med Minneslotsar där experter erbjuder information och stöd för personer med minnessjukdom och deras närstående.

Minneslotscentralerna ordnar kamratstödgrupper.

Föreningarna erbjuder också

föreläsningar, utflykter och rekreation.

Vanligen kan man delta också fast man inte är medlem.

Fråga mera i din egen förening!

Tilläggsuppgifter

www.muistiliitto.fi/sv

<https://www.muistiluotsi.fi/?sv>

[https://www.muistiliitto.fi/sv/
stod-och-tjanster/stod-i-vardagen/minneslinjen](https://www.muistiliitto.fi/sv/stod-och-tjanster/stod-i-vardagen/minneslinjen)

Minneslinjen / Muistineuvo
09 8766 550
(0,08E / min+lna) på vardagar

EGNA ANTECKNINGAR

Kom ihåg!

Minnessjukdomar är inte en del av det normala åldrandet. Minnessjukdomar är framskridande neurologiska sjukdomar.

EGNA ANTECKNINGAR

Plats för den närmaste
minnesföreningens
adresslapp

Minnesförbundet rf
Böletået 9 B
00240 Helsingfors
Tfn 09 6226 200

